

ศิลปวัตถุที่ปรากฏอิทธิพลศาสนาพราหมณ์ ในคาบสมุทรมหาไต้ประเทศไทย

วสันต์ วีระสาธน์¹

บทคัดย่อ

การศึกษาศิลปวัตถุที่ปรากฏอิทธิพลศาสนาพราหมณ์ในคาบสมุทรมหาไต้ประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิหลังของศาสนาพราหมณ์และคาบสมุทรมหาไต้ประเทศไทย การเผยแพร่ศาสนาพราหมณ์ ที่ก่อให้เกิดศิลปวัตถุปรากฏอิทธิพลศาสนาพราหมณ์ขึ้นในคาบสมุทรมหาไต้ และการวิเคราะห์รูปแบบศิลปวัตถุจากการศึกษาพบว่า ศาสนาพราหมณ์ได้เกิดขึ้นในประเทศอินเดีย เมื่อ 2,000-1,500 ปีก่อนคริสต์ศักราช โดยชาวอารยันและชนพื้นเมืองเดิมได้ผนวกความเชื่อเข้าด้วยกันพัฒนาเป็นศาสนาพราหมณ์ ในยุคพระเวทตอนปลายและยุคมหากาพย์ตอนต้น ได้มีการปฏิรูปแนวความคิดมีเหตุผลมากขึ้น ศาสนาพราหมณ์ได้เรียกใหม่เป็นศาสนาฮินดู เทพเจ้าในยุคพระเวทได้ลดความสำคัญลงไป ในคัมภีร์ปุราณะได้มีการยกย่องพระวิษณุพระศิวะ ให้มีความสำคัญมากขึ้น และได้รวมเอาพระพรหมเข้าเป็นตรีมูรติ

บริเวณภาคไต้ของประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของคาบสมุทรมลายู ตั้งแต่จังหวัดชุมพรถึงจังหวัดนราธิวาส เรียกว่า คาบสมุทรมหาไต้ เป็นดินแดนที่เชื่อกันว่าเป็นส่วนหนึ่งของสุวรรณภูมิ ที่มีชื่อเสียงเป็นแหล่งที่อุดมไปด้วยทองคำ เครื่องเทศ และแร่ธาตุต่างๆ ซึ่งปรากฏในเอกสาร การบันทึกของชนชาติต่างๆ โดยเฉพาะชาวอินเดียที่ได้อพยพและเดินทางมายังภูมิภาคแห่งนี้อย่างต่อเนื่อง โดยทางเรือและได้ขึ้นบกบริเวณชายฝั่งทะเลด้านตะวันตก ตั้งชุมชนที่นั่นหรือเดินทางต่อไป โดยใช้เส้นทางข้ามคาบสมุทรมลายูไปสู่อ่าวไทย

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โครงการจัดตั้งคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ทะเลด้านตะวันออกเพื่อตั้งถิ่นฐานถาวรต่อไป ซึ่งปรากฏหลักฐานตามแนวเส้นทางดังกล่าว แสดงถึงการเข้ามาของชาวอินเดีย **พร้อมกับการนำศาสนาพราหมณ์เข้ามาสู่คาบสมุทรมลายูได้ ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 8**

ในพื้นที่จังหวัดกระบี่ พังงา สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา และปัตตานี ได้พบศิลปวัตถุที่ปรากฏอิทธิพลศาสนาพราหมณ์ เช่น ชากศาสนสถาน เทวรูป ศิวลึงค์ โยนิ และศิลาจารึก เป็นจำนวนมากจากการวิเคราะห์ตามแนวทางของสถาปัตยกรรมและประติมากรรม พบว่าสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มดังนี้

ศาสนสถาน แบ่งออกเป็นกลุ่ม ตะกั่วป่า กลุ่มสุราษฎร์ธานี กลุ่มสิชล-ท่าศาลา กลุ่มนครศรีธรรมราช กลุ่มสติงพระ และกลุ่มยะรัง ศาสนสถานเหล่านี้ตั้งอยู่บนเนินเขา ภูเขา และที่ราบ ซึ่งมีความหนาแน่นอยู่บริเวณอำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

เทวรูป แบ่งออกตามการสร้างประติมากรรมรูปเคารพ เมื่อพิจารณาตามลักษณะประติมากรรมวิชาวรรณศิลป์ และอิทธิพลรูปแบบของประติมากรรม พบว่าสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มดังนี้

พระวิษณุหรือพระนารายณ์ แบ่งออกเป็นกลุ่มพระวิษณุแบบ ก. และกลุ่มพระวิษณุแบบ ข.

พระศิวะหรือพระอิศวร แบ่งออกเป็นกลุ่มพระศิวะที่ได้รับอิทธิพลศิลปะแบบโจฬะ และกลุ่มพระศิวะที่ได้รับอิทธิพลศิลปะแบบชวา

พระคเณศ หรือพระพิฆเนศวร หรือคณปติ แบ่งออกเป็นกลุ่มพระพิฆเนศวร ที่ได้รับอิทธิพลศิลปะแบบคุปตะ กลุ่มพระพิฆเนศวรที่ได้รับอิทธิพลศิลปะแบบโจฬะ และกลุ่มพระพิฆเนศวรที่ได้รับอิทธิพลศิลปะแบบเขมร

นอกจากนี้พบว้ายังพบรูปเคารพอื่น ๆ อีกเช่น พระอุมา อิทธิพลศิลปะแบบโจฬะ พระทริหระ อิทธิพลศิลปะแบบสุโขทัย เทพที่อุ้มเด็ก อิทธิพลศิลปะแบบปัลลวะ และหงส์ สัญลักษณ์แห่งพรหม อิทธิพลศิลปะแบบโจฬะ

ศิวลึงค์ สัญลักษณ์ที่เคารพบูชาแทนองค์พระศิวะ พบว่าสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มศิวลึงค์แบบมุขลึงค์ กลุ่มศิวลึงค์แบบสลักติดกับฐานโยนิ กลุ่มศิวลึงค์แบบเหมือนจริง และกลุ่มศิวลึงค์แบบประเพณีนิยม

โยนิโพธิธนะ สัญลักษณ์ที่เคารพบูชาแทนพระปารวติเทวีชายาพระศิวะ โยนิมักพบคู่กับศิวลึงค์เสมอ พบว่าสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มโยนิแบบสี่เหลี่ยมจตุรัส กลุ่มโยนิแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า กลุ่มโยนิแบบกลม กลุ่มโยนิสลักฐานเป็นชั้น และกลุ่มโยนิสลักติดกับศิวลึงค์

ศิลาจารึก ที่พบในคาบสมุทรมลายู ซึ่งเกี่ยวข้องกับศาสนาพราหมณ์ จำนวน 6 หลัก พบว่าสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มรูปอักษรปัลลวะภาษาสันสกฤต กลุ่มรูปอักษรปัลลวะภาษามลยาฬ กลุ่มรูปอักษรทังปัลลวะภาษาสันสกฤต และกลุ่มรูปอักษรขอม ภาษาสันสกฤต

Artifacts with Brahmanical Influences in Southern Peninsula of Thailand

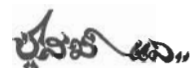
Abstract

This research of artifacts with Brahmanical influences in Southern Peninsula of Thailand is intended to examine the historical background of Brahmanism and peninsular South Thailand. The study is also aimed to investigate the spread of Brahmanism in the region where the artifacts reflect the Brahmanical influences, and analyses Type of artifacts. The research findings indicate that Brahmanism was originated around 2,000-1,500 B.C. in India by the Aryans and barbaric natives who helped evolve all existing beliefs and myths into Brahmanism. In the late Vedas and the early Great Epic there had been a more rationalized reform of Brahmanism and leading to Hinduism. This revolutionary reform had made the Vedic gods become less important. In the Purana Scriptures the importance of Visnu and Siva was enticingly raised to become Greater Gods and Brahma was then combined with the former two to become the Three Greatest Gods or "Trimurti".

The southern part of Thailand ranging from Chumphon province to Narathiwat province is part the Malay Peninsula so-called Southern Peninsula. This peninsular part is believed to be part of a great land known as Suvanabhumi - the land of gold and spices. The remaining evidence of its glorious past is still apparent until today. In some recorded documents by seafarers of various nationals, especially by the Indians, Traveling of the Indian travellers to this region had been steadily continuous by sea and then landing on the west shores for settlement or further travelling to the east over the trans-peninsular routes for permanent settlements. The evidence along the routes of the Indian activities with Brahmanism to this region since the tenth Buddhist century is well recorded.

In the areas of Krabi, Phangnga, Surat Thani, Nakhon Si Thammarat, Songkhla and Pattani provinces several groups of artifacts with Brahmanical influences found include ruins of religious architecture, images of Brahmanical gods, Siva-lingams, Yonis and inscriptions. From the architectural and sculptural analyses, such artifacts can be of various groups as follows :

Religious architectures can be divided into various groups of Takuapa, Surat Thani, Sichon-Tha sala, Nakhon Si Thammarat, Sathing Phra and Yarang, most of which were situated on hills, mountains and plains. Religious architectures are densely situated in Sichon District of Nakhon Si Thammarat province.

Images of Brahman gods - may be divided according to the sculpture of worshipping images. Upon considering them in terms of sculpture, format and sculptural format influences, they might be of various groups as follows :

Visnu or Narai are said to be of a Vishnu A group and a Vishnu B group.

Siva or Isavara are said to be of Chola-art influenced Siva and Javanese art- influence Siva.

Ganesh or Bhiganesh or Ganapati are said to be of Gupta-art influenced Bhiganesh, Chola-art influenced Bhiganesh and Khmer-art influenced Bhiganesh.

In addition, other worship images are also found, such as Uma of Chola-art influenced, Harihara of Sukhothai-art influence, Goddess holding infants in arm of Pallava-art influence and Hamsa, a symbol of Brahma, of Chola-art influence.

Siva-lingam, a worship symbol for Siva, are found to be into various groups : Muka-lingam, Siva-lingam bound with Yoni-base, real-life Siva-lingam and traditional Siva-lingam.

Yoni-torana base, a worship symbol of Parvati, Siva's consort, are always found paired off with Siva-lingam. Yoni-bases are of various shapes, including those of square-base, rectangular-base, round-base, base carved in layers and carved onto Siva-lingam.

Stone inscriptions in the peninsular South are found 6 in number and all related to Brahmanism : those of Pallava-Sanskrit scripts, of Pallava-Tamil scripts, of post Pallava-Sanskrit scripts and of Khmer-Sanskrit scripts.

บทนำ

เมื่อ 1,000 ปีก่อนพุทธกาล ชนชาติอารยันได้อพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งในประเทศอินเดียและได้นำคัมภีร์พระเวทเข้ามาปะปนกับความเชื่อถือของชาวพื้นเมืองที่มีมาก่อน ได้เกิดเป็นศาสนาพราหมณ์ขึ้น และมีความเชื่อถือว่าพระผู้เป็นเจ้า คือ มหานรุษหรือพราหมณ์เป็นผู้สร้างโลกและสร้างสิ่งที่มีชีวิตทั้งปวงขึ้น ศาสนาพราหมณ์ได้แบ่งมนุษย์ออกเป็น 4 วรณะ คือ พราหมณ์ (นักบวช) กษัตริย์ (นักรบ) แพศย์ (พ่อค้า) และศูทร (กรรมกร) การติดต่อกับพระผู้เป็นเจ้านั้นเชื่อว่า พวกพราหมณ์เพียงพวกเดียวที่สามารถจะติดต่อกับพระผู้เป็นเจ้าได้ ศาสนาพราหมณ์แบ่งออกเป็น 2 นิกายใหญ่ๆ คือ ไศวนิกาย นับถือพระศิวะ (พระอิศวร) และไวษณพนิกาย นับถือพระวิษณุ (พระนารายณ์) (พระพรหม ผู้สร้างโลกซึ่งมาจากพรหมนั้น

ไม่เคยมีผู้นับถือพระองค์ เป็นเอกเทศโดยเฉพาะ) แต่อย่างไรก็ตามทั้งพระพรหม พระศิวะ และพระวิษณุ ก็อาจรวมกันเป็นองค์เดียวได้เรียกว่า ครีมุติ

การเผยแพร่ศาสนาพราหมณ์เข้ามาสู่คาบสมุทรภาคใต้ของประเทศไทยได้ปรากฏหลักฐานทางเอกสารและโบราณคดีมากมาย ที่ได้แสดงให้เห็นถึงการเดินทางของชาวอินเดียจากเมืองท่าต่างๆ ทางฝั่งตะวันออกของอินเดีย เช่น ตามลัทธิ บิบัติ อมราวดี และคอนจิวรัม ไปสู่ดินแดนทางตะวันออกที่ไกลออกไปซึ่งเรียกว่า สุวรรณภูมิ (ดินแดนทอง) ปรากฏอยู่ในเอกสารจดหมายเหตุภูมิศาสตร์ของปโตเลมี คัมภีร์มหานิทเทศ มิลินทปัญหา และสังฆชาดก เป็นต้น เอกสารเหล่านี้ได้กล่าวถึงเมืองท่าต่างๆ ของนักเดินเรือพ่อค้า มาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 2 และเป็นสถานที่ซึ่งกัน

ว่าเป็นแห่งเดียวกับสุวรรณภูมิ ด้วยเหตุผลทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมสำหรับการจอดพักเรือ และความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้คงเป็นแรงจูงใจให้ชาวอินเดียเดินทางมาเพื่อทำการค้าขายและเสาะหาสินค้าที่ต้องการ และบางกลุ่มจะเข้ามาหลบภัยจากการรุกรานทางสงครามในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช กลุ่มชนชาวอินเดียที่ได้เดินทางเข้ามาสู่คาบสมุทรภาคใต้ของประเทศไทย ได้มีพวกพราหมณ์ร่วมเดินทางมาด้วย เพื่อทำหน้าที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เมื่อเดินทางไปที่ใดก็ได้มีการต้อนรับจากชนพื้นเมือง ในฐานะผู้มีความรู้และมีวัฒนธรรม อีกทั้งเป็นที่โปรดปรานของผู้ครองนคร เนื่องจากพวกพราหมณ์ได้นำลัทธิเทวราชจากอินเดียเข้ามาด้วย พวกพราหมณ์ที่เดินทางเข้ามาสู่คาบสมุทร จะเดินทางมาขึ้นบกทางฝั่งตะวันตกของภาคใต้ด้านทะเลอันดามัน ซึ่งส่วนหนึ่งจะตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นั่นโดยได้ค้นพบหลักฐานเป็นบริเวณชุมชนโบราณในเขตจังหวัดพังงา และกระเบื้องอีกส่วนหนึ่งจะเดินทางต่อไปยังชายฝั่งทะเลตะวันออกด้านอ่าวไทย โดยเดินทางบกข้ามแผ่นดินคาบสมุทร จึงเกิดเป็นเส้นทางข้ามคาบสมุทร (Trans - Peninsula Routes) ขึ้นหลายเส้นทาง ตั้งแต่คอคอดกระลงไปถึงรัฐไทรบุรี

ได้มีการค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีตามเส้นทางข้ามคาบสมุทรหลายแหล่งบริเวณจังหวัดต่าง ๆ ในภาคใต้ทั้งสองฝั่งของคาบสมุทร ตั้งแต่จังหวัดชุมพร พังงา กระบี่ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา และปัตตานี หลักฐานดังกล่าว ได้แก่ ส่วนประกอบอาคารทางศาสนา ร่องรอยสระน้ำขนาดต่างๆ และถ้ำที่เจาะเข้าไปในภูเขา ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นบริเวณที่มีการสร้างศาสนสถาน เพื่อใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาตามความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ นอกจากนั้นยังได้พบเทวรูปและโบราณวัตถุอีกเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นถึงการได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์ ทั้งลัทธิไวษณพิกายและลัทธิไศวนิกาย จึงกล่าวได้ว่า ศาสนาพราหมณ์ได้ก่อตั้งขึ้นอย่างมั่นคง และอิทธิพลความเชื่อทางศาสนาพราหมณ์ ที่แสดงออกมาทางศิลปวัตถุ ก็ได้แพร่กระจายไปทั่วคาบสมุทรภาคใต้

ศิลปวัตถุที่ปรากฏอิทธิพลศาสนาพราหมณ์ ซึ่งสร้างสรรค์ขึ้นจากวัฒนธรรมที่แพร่กระจายสู่กันระหว่าง

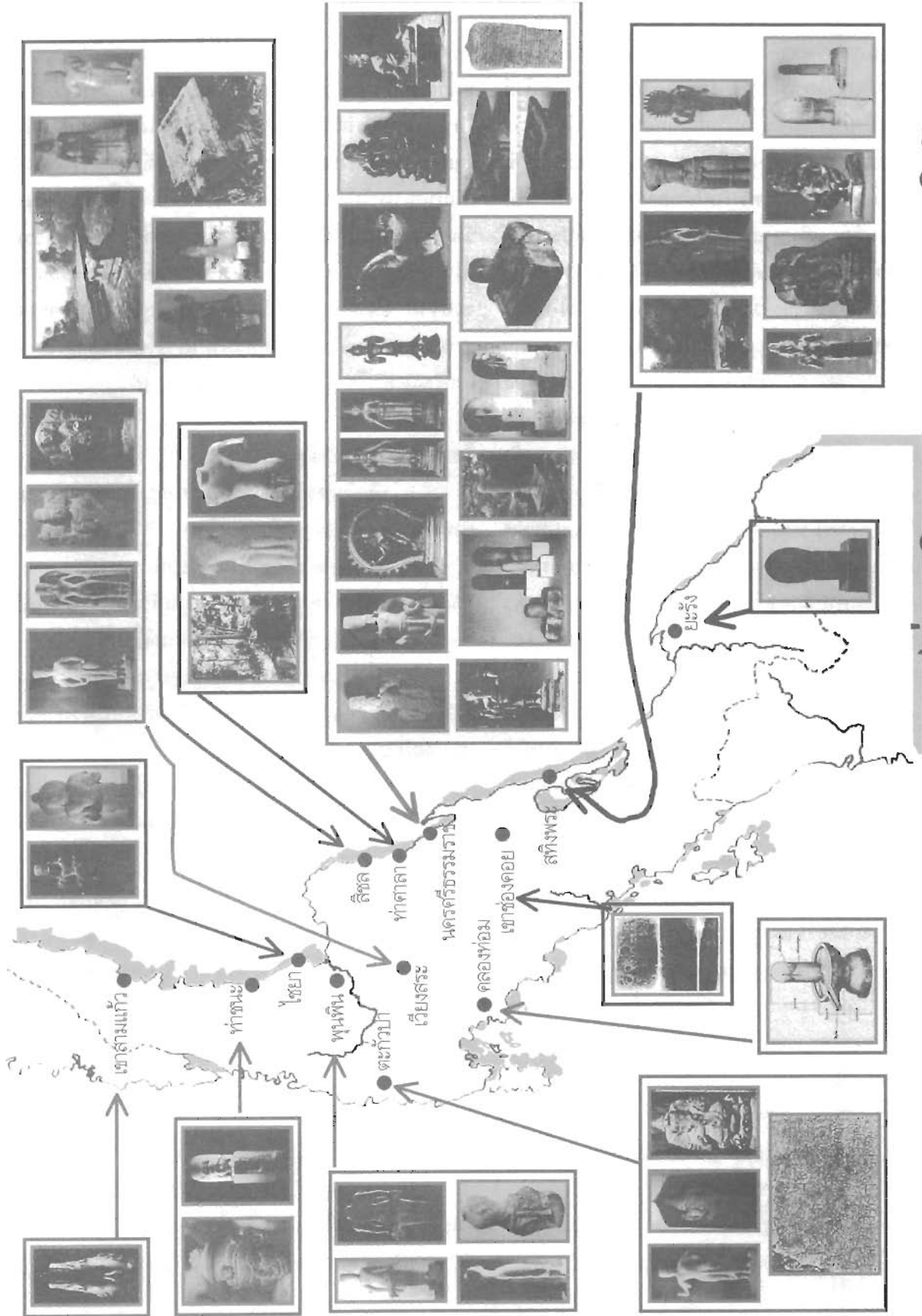
กลุ่มชนที่ได้มีการติดต่อสัมพันธ์กันมาตั้งแต่ต้นพุทธศตวรรษ ทำให้คาบสมุทรภาคใต้ของประเทศไทยเป็นดินแดนที่ผสมมรดกทางศิลปวัฒนธรรมของศาสนาพราหมณ์ที่สำคัญแห่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 8 โบราณสถานและศิลปวัตถุจำนวนมากได้ถูกทำลายลงไป โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์จากการปรับสภาพพื้นที่ การตัดเส้นทางคมนาคม การไม่เห็นคุณค่าและการลักลอบตัดชิ้นส่วนศิลปวัตถุ ดังนั้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรมนี้ไว้ จึงเห็นสมควรที่จะได้มีการศึกษาค้นคว้า โดยการรวบรวม และแบ่งแยกรูปแบบศิลปวัตถุที่ปรากฏอิทธิพลศาสนาพราหมณ์ในคาบสมุทรภาคใต้ ไว้เป็นหลักฐานการศึกษาและประโยชน์ในด้านอื่นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงภูมิหลังของศาสนาพราหมณ์ และคาบสมุทรภาคใต้ประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการเผยแพร่ของศาสนาพราหมณ์ในคาบสมุทรภาคใต้ประเทศไทย ที่ก่อให้เกิดศิลปวัตถุปรากฏอิทธิพลศาสนาพราหมณ์ขึ้น
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์แบ่งแยกรูปแบบศิลปวัตถุที่ปรากฏอิทธิพลศาสนาพราหมณ์ในคาบสมุทรภาคใต้ประเทศไทย
4. เพื่อการอนุรักษ์ รวบรวมมรดกทางวัฒนธรรมของศาสนาพราหมณ์ในรูปของเอกสารเพื่อใช้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า
5. โครงการวิจัยศิลปวัตถุที่ปรากฏอิทธิพลศาสนาพราหมณ์ในคาบสมุทรภาคใต้ประเทศไทยนี้ เป็นโครงการหนึ่งของโครงการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับศิลปวัตถุที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาต่างๆ ในคาบสมุทรภาคใต้ ซึ่งจะได้อธิบายให้สมบูรณ์ในโอกาสต่อไป

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการวิจัย
2. ศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์แหล่งโบราณคดีและศิลปวัตถุประเภทศาสนสถาน เทวรูป และโบราณวัตถุที่ปรากฏอิทธิพลศาสนาพราหมณ์ ในคาบสมุทรภาคใต้

ศิลปะวัตถุศาสนาพราหมณ์ที่พบในคาบสมุทรภาคใต้

ประเทศไทย

3. ทำการสำรวจแหล่งข้อมูลภาคสนาม รวม 3 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 การสำรวจเบื้องต้นบริเวณแหล่งชุมชนโบราณและแหล่งโบราณคดี ในบริเวณจังหวัดชุมพร พังงา กระบี่ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา และปัตตานี

ครั้งที่ 2 เก็บข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ที่ได้เอกลสำรวจครั้งแรก

ครั้งที่ 3 เก็บข้อมูลซ่อมเสริมในส่วนที่ไม่สมบูรณ์จากการสำรวจ และเก็บข้อมูลที่ผ่านมา

4. การเก็บข้อมูลใช้วิธีการฉายา สังเกต วิเคราะห์ จากศิลปะวัตถุ ที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

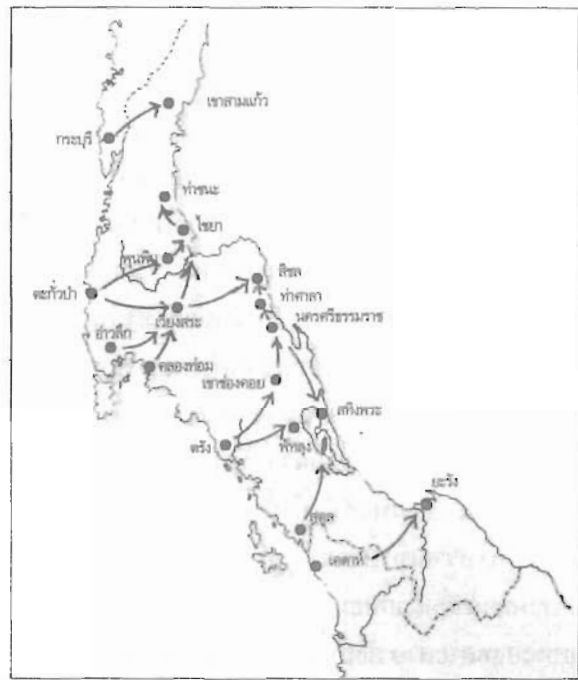
5. รวบรวมข้อมูลจากการวิจัย มาวิเคราะห์ตามแนวทางของสถาปัตยกรรมและประติมากรรม และเปรียบเทียบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

6. เรียบเรียงข้อมูล และนำเสนอผลงานการวิจัยแบบพรรณาวเคราะห์ โดยมีแผนที่และภาพประกอบการเขียน

ผลการวิจัย

ศาสนสถาน ศาสนสถานของศาสนาพราหมณ์ ในคาบสมุทรมหาใต้ กระจายอยู่หนาแน่นบริเวณตอนกลางของคาบสมุทรมหาใต้ ทางชายฝั่งทะเลด้านตะวันตก และโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก ศาสนสถานในคาบสมุทรมหาใต้สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มตามบริเวณต่างๆ ที่ปรากฏหลักฐานดังนี้

1. กลุ่มตะกั่วป่า สถานที่ที่ปรากฏหลักฐาน ศาสนสถานของศาสนาพราหมณ์กลุ่มนี้คือ 1) บ้านทุ่งตึก ตำบลเกาะคอเขา อำเภอกูระบุรี จังหวัดพังงา พบหลักฐานซากศาสนสถาน และชิ้นส่วนเทวรูป เศษกระเบื้องจีนและเปอร์เซีย ลูกปัด และเงินเหรียญอินเดีย 2) เขาพระเหิน ตำบลบางนายสี อำเภอกะถั่วป่า จังหวัดพังงา ตั้งอยู่ไม่ไกลจากทุ่งตึก บนยอดเขาพระเหิน มีซากอาคารศาสนสถานก่อด้วยอิฐและเคยเป็นที่ประดิษฐานพระวิษณุ ตะกั่วป่า ที่ดินเขามีสระน้ำโบราณแห่งหนึ่ง 3) เขาพระนารายณ์ ตำบลทะเล อำเภอกะปง จังหวัดพังงา บนเขาแห่งนี้เคยประดิษฐานพระวิษณุมัยมโยคสถานกมุรติ ฤๅษีมารกันเทยะ พระนาง

ภุเทวี และแผ่นศิลาจารึก จำนวน 1 แผ่น

2. กลุ่มสุราษฎร์ธานี สถานที่ปรากฏหลักฐานศาสนสถานของศาสนาพราหมณ์กลุ่มนี้คือ 1) เมืองเวียงสระ ตำบลเวียงสระ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นเมืองโบราณ ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำตาปี บริเวณศาลพระนารายณ์ หรือเรียกว่า ฐานพระนารายณ์ ได้พบพระวิษณุ และพระศิวะ รวม 4 องค์ 2) เขาศรีวิชัย ตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี บนยอดเขาแต่เดิมมีศาสนสถานของศาสนาพราหมณ์เป็นที่ประดิษฐานพระวิษณุ และบริเวณเดียวกันพบพระวิษณุ รวม 3 องค์ ชิ้นส่วนศาสนสถาน ศิวลึงค์ โยนิ และลูกปัดต่างๆ จำนวนมาก 3) เมืองไชยาโบราณ อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่เดิมมีศาสนสถานศาสนาพราหมณ์หลายแห่งที่เป็นโบสถ์พราหมณ์ และได้พบพระวิษณุ ศิวลึงค์ โยนิ และศิลาจารึก สถานที่ที่พบหลักฐานเหล่านี้ เช่น ที่วัดพระบรมธาตุไชยา วัดศาลาทิง (วัดชยาราม) วัดใหม่ท่าโพธิ์ วัดโพธาราม และวัดแก้ว ล้วนแต่เคยประดิษฐานเทวรูปในศาสนาพราหมณ์ 4) วัดพระพิฆเนศวร์ (ร้าง) ตำบลท่าชนะ อำเภотаชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่มีแนวกำแพงสันนิษฐานว่าเป็นฐานรากของอาคารที่เป็นศาสนสถานและได้พบเทวรูปพระพิฆเนศวร์ ชิ้นส่วนของเทวรูป ศิวลึงค์ และสระน้ำโบราณ

3. กลุ่มศิขล-ท่าศาลา สถานที่ปรากฏหลักฐานศาสนสถานของศาสนาพราหมณ์กลุ่มนี้คือ 1) ชุมชนโบราณศิขล ในเขตตำบลต่างๆ ของอำเภอศิขลพบหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพราหมณ์คล้ายคลึงกันเกือบทั้งพื้นที่ เช่น เนินดินที่ขุดพบอิฐเป็นแนว แสดงให้เห็นถึงร่องรอยการก่อสร้างศาสนสถาน สระน้ำโบราณ นอกจากนี้ยังพบฐานหินปูนเจาะรูเป็นแท่นสำหรับประดิษฐานรูปเคารพ ศิวลึงค์ โยนี เทวรูป และชิ้นส่วนของเทวรูป สถานที่พบหลักฐานเหล่านี้ ได้แก่ วัดจอมทอง วัดนาขอม (ร้าง) บ้านดิน บ้านท่าควาย บ้านท่าควายล่าง บ้านไสลับ วัดเบิก บ้านสวนหัวแหวน บ้านพังกา บ้านสระกุด วัดเทพราช (ร้าง) 2) ชุมชนโบราณท่าศาลา พบหลักฐานเกี่ยวกับศาสนาพราหมณ์คล้ายคลึงกับชุมชนโบราณศิขล แต่บริเวณท่าศาลามีลำคลองหลายสาย ดังนั้นจึงพบหลักฐานตามแนวริมคลองหลายแห่ง สถานที่พบหลักฐานในชุมชนโบราณท่าศาลา ได้แก่ คลองกลายที่บ้านชุมโคง บ้านลุ่มไหนด บ้านทอนเกียง คลองท่าพุดที่วัดนางตรา วัดเกาะพระนารายณ์ (ร้าง) คลองปากพียง ที่บ้านโมคคัลลาน บ้านพรหมโลก บ้านวัดใหญ่

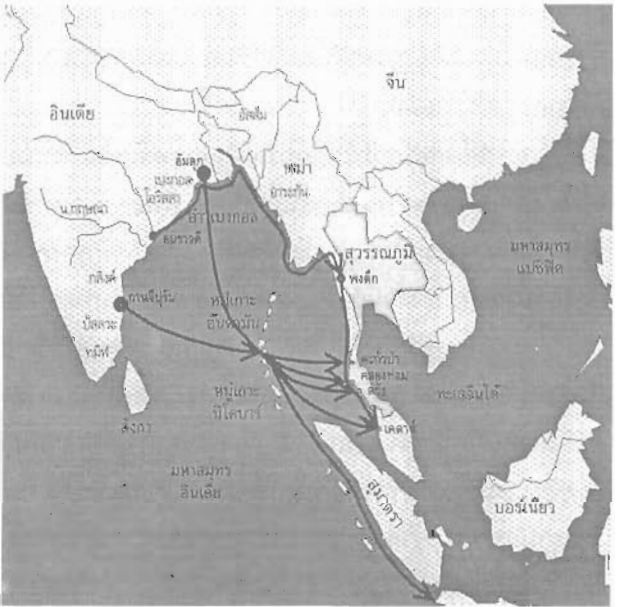
4. กลุ่มนครศรีธรรมราช ประกอบด้วยบริเวณอำเภอเมือง ถึงอำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นชุมชนโบราณ โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมือง พบร่องรอยคูน้ำ คันดิน และกำแพงเมืองโบราณที่มีอายุต่างกันอย่างน้อย 2 เมือง คือ เมืองพระเวียงและเมืองโบราณนครศรีธรรมราช ได้พบสิ่งก่อสร้างที่เป็นศาสนสถานเกี่ยวกับศาสนาพราหมณ์หลายแห่ง เช่น โบสถ์พราหมณ์ ฐานพระสยาม ทอพระนารายณ์ ทอพระอิศวร ศิวลึงค์ โยนี พระวิษณุ พระศิวะ พระพิฆเนศวร ศิลจารึก และโบราณวัตถุอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพราหมณ์ บริเวณที่พบหลักฐานเหล่านี้ ได้แก่ ในเขตอำเภอเมือง อำเภอนาสาร และอำเภอรัตนพิบูลย์

5. กลุ่มสทิงพระ เป็นบริเวณตามแนวยาวของสันทรายริมฝั่งทะเลด้านตะวันออก ตั้งแต่อำเภอระโนดถึงบ้านหัวเขาแดง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา พบหลักฐานเกี่ยวข้องกับศาสนาพราหมณ์ เช่น ศาสนสถาน สระน้ำโบราณ พระวิษณุ พระอิศวร พระพิฆเนศวร ศิวลึงค์ โยนี คูเมือง คูน้ำ คันดิน เป็นต้น สถานที่พบหลักฐานเหล่านี้ ได้แก่

คลองอู่ตะเภา คลองระโนด บ้านพังยาง วัดขุนช้าง (ร้าง) บ้านสีหยัง บ้านเจดีย์งาม บ้านเขาคุหา บ้านเขาพะโคะ บ้านชะแม บ้านกระดงา เมืองโบราณสทิงพระ บ้านจะทิ้งพระ บ้านศรีไชย วัดพระสิงห์ (ร้าง) วัดพังขี้เหล็ก (ร้าง) บ้านปะโอ บ้านหนองทอย บ้านวัดขนุน บ้านลำแดง และบ้านหัวเขา

6. กลุ่มยะรัง เมืองโบราณยะรังตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปัตตานี ปรากฏหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับศาสนสถานของศาสนาพราหมณ์ คือ พบกำแพงดิน คูน้ำ เนินดินและอิฐ 10 กวาแห่ง สระน้ำโบราณ ศิวลึงค์ โยนี แผ่นหิน ธรรม์ประคุด แท่นหินที่มีรอยเว้ารูปกลม หรือสี่เหลี่ยม ซึ่งอาจเป็นชิ้นส่วนประกอบสถาปัตยกรรมหรือแท่นฐานของศาสนวัตถุ บริเวณในเขตเมืองโบราณยะรัง พบหลักฐานเหล่านี้ในเขตบ้านประแว (पालาแหว) บ้านกำปงbaru บ้านบอแล เขตตำบลวัด บ้านวัด บ้านลูโบะ บ้านพงกวา บ้านปอขัน บ้านระเวียง บ้านกระโด และบ้านคูวัง

พระวิษณุหรือพระนารายณ์ ประติมากรรมพระวิษณุหรือพระนารายณ์ ที่พบในคาบสมุทรมลายูได้ เมื่อพิจารณาจากประติมากรรมวิทยา อายุของเทวรูป สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มดังนี้

1. กลุ่มพระวิษณุ แบบ ก. อายุราวพุทธศตวรรษที่ 10-11 พระวิษณุกลุ่มนี้มีลักษณะประติมาณวิถยาร่วมกันคือ 1) ทรงสวมมงกุฎทรงสูงมีลายแกะสลัก 2) ทรงสวมกมลชดคดด้วยพู่ เทนือพระองศา 3) ทรงกรองศอ พาทุรัด และทองพระกร 4) ทรงผ้านุ่งมีผ้าคาดเอว และคาดปิ่นเทนึ่งทับ ผ้าคาดเอวม้วนห้อย โคงคกลงทางด้านหน้า ข้างปลายยาวจรดฐานของเทวรูป 5) เป็นเทวรูปประทับยืน มี 4 พระกร 6) พระหัตถ์ซ้ายหน้า ทรงถือสังข์อยู่ในระดับพระโสภี 7) พระหัตถ์ซ้ายหลัง ทรงถือจักร 8) พระหัตถ์ขวาหน้า อยู่ในท่าอภัยมุทรา (ปางป้องกันภัย) หรือทรงถือดอกบัว 9) พระหัตถ์ขวาหลัง ทรงถือคทา 10) พระวิษณุกลุ่มนี้มีขนาดเล็ก ความสูงตั้งแต่ 60-78 เซนติเมตร 11) ทั้งหมดสลักด้วยศิลา กลุ่มพระวิษณุรุ่นเก่านี้เท่าที่พบในคาบสมุทราภาคใต้ มี 3 องค์ คือ 1) พระวิษณุ วัดศาลาเทิง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) พระวิษณุ นครศรีธรรมราช พบที่หอพระนารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 3) พระวิษณุ วัดพระเพรง อำเภอนาสาร จังหวัดนครศรีธรรมราช

พระวิษณุทั้ง 3 องค์นี้ พระวิษณุวัดศาลาเทิงจัดว่าเป็นพระวิษณุที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย หรือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเทียบกับพระวิษณุสมัยกษณะในประเทศอินเดีย ส่วนพระวิษณุ นครศรีธรรมราช และพระวิษณุ วัดพระเพรง จัดเป็นพระวิษณุที่มีอายุหลังกว่า

2. กลุ่มพระวิษณุแบบ ข. อายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-14 พระวิษณุกลุ่มนี้มีลักษณะประติมาณวิถยาร่วมกัน คือ 1) ทรงสวมมงกุฎทรงเตี้ยแบบเรียบไม่แกะสลักลาย 2) ไม่ทรงสวมเครื่องประดับยกเว้นบางองค์ทรงสวมแต่กมลชด 3) ท่อนบนเปลือยแสดงกล้ามเนื้อชัดเจนแบบธรรมชาติ 4) เป็นเทวรูปประทับยืน 4 พระกร 5) บั้นพระองค์คอดบาง พระอุระยึดผึ่งผาย 6) พระหัตถ์ซ้ายหน้า ทรงถือคทา 7) พระหัตถ์ซ้ายหลัง ทรงถือสังข์หรือจักร 8) พระหัตถ์ขวาหน้า ทรงถือภู (พระธรรณี-ก้อนดิน) หรือดอกบัว 9) พระหัตถ์ขวาหลัง ทรงถือจักรหรือสังข์ 10) พระวิษณุกลุ่มนี้มีขนาดใหญ่เท่าคนหรือใหญ่กว่าคน เป็นประติมากรรมแบบลอยตัวเกือบทั้งหมด ความสูงตั้งแต่ 40 เซนติเมตร ถึง 2.02 เมตร 11) ทั้งหมดสลักด้วยศิลา

พระวิษณุแบบลอยตัวในกลุ่มนี้จัดเป็นประติมากรรม พระวิษณุที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาสร้างประติมากรรมแบบลอยตัวที่มีขนาดใหญ่ มีความประณีตในการสลักมากกว่าพระวิษณุกลุ่มแรก แสดงกล้ามเนื้อใกล้เคียงธรรมชาติ เสริมสร้างการแสดงออกทางอารมณ์ด้วยลักษณะท่าทางและใบหน้า พระวิษณุกลุ่มนี้มีวิวัฒนาการและช่วงยุคสมัยใกล้เคียงกัน แต่สามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มย่อย ตามรูปแบบที่ปรากฏดังนี้

1. ประติมากรรมพระวิษณุแบบลอยตัวไม่มีแผ่นหลังรองรับ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-12 พระหัตถ์หน้าทั้งสองข้างสลักติดพระโสภี คาดผ้าเป็นเส้นตรงแนวนอน ไม่ผูกโบว์ พระวิษณุกลุ่มนี้คือ 1) พระวิษณุเวียงสระ (องค์แรก) อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) พระวิษณุ เวียงสระ (องค์ที่สาม) อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นพระวิษณุที่มีแผ่นหลังขนาดใหญ่รองรับ 3) พระวิษณุ สทิงพระ อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

2. ประติมากรรมพระวิษณุ แบบลอยตัวไม่มีแผ่นหลังรองรับ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-13 พระหัตถ์หน้าทั้งสองข้างสลักติดพระโสภี มีสายรัดประคดตรงบั้นพระองค์ ดำลงมาที่พระโสภีมีผ้าคาดเป็นแนวเฉียงลงทางขวาขององค์พระ ผูกเป็นโบว์ที่ต้นพระเพลาทางขวา พระวิษณุกลุ่มนี้คือ 1) พระวิษณุ เขาศรีวิชัย (องค์แรก) อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) พระวิษณุ เขาศรีวิชัย (องค์ที่สอง) อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. ประติมากรรมพระวิษณุแบบลอยตัวขนาดเล็ก อายุราวพุทธศตวรรษที่ 13 ไม่มีแผ่นหลังรองรับ ที่ฐานมีเป็นลิ้มขนาดใหญ่ ปลายเรียวป้าน อาจใช้ปักลงบนฐานรูปเคารพ พระหัตถ์หน้าทั้งสองข้างสลักติดพระโสภี ไม่มีสายรัดประคด ที่พระโสภีมีผ้าคาดแนวเกือบตรง หรือโค้งลงเล็กน้อย ผูกเป็นโบว์ที่พระโสภีด้านขวา พระวิษณุกลุ่มนี้คือ 1) พระวิษณุ สีชล (องค์แรก) อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช มีแผ่นหลังรองรับจากพระโสภีถึงพระบาท 2) พระวิษณุ บ้านพังง่า (องค์ที่สาม) อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

4. ประติมากรรมพระวิษณุ แบบลอยตัวไม่มีแผ่นหลังรองรับ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 12-14 พระหัตถ์

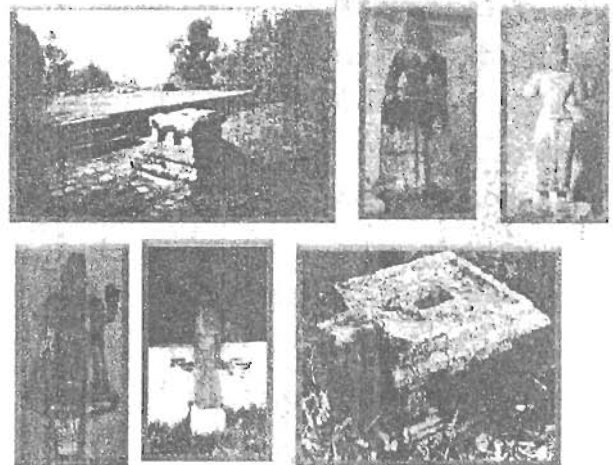
หน้าทั้งสองข้างแยกออกจากพระโสณิ ไม่มีสายรัดประคด และผ้าคาดพระโสณิ ที่บันพระองค์สลักเป็นเส้นเหมือน เข็มขัดขนาดเล็ก พระวิษณุกลุ่มนี้คือ 1) พระวิษณุ ตะกั่วป่า เขาพระเหิน อำเภอดงทับปด จังหวัดพังงา 2) พระวิษณุ เขาศรีวิชัย (องค์ที่สาม) อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3) ส่วนองค์พระวิษณุ วัดพระนารายณ์ (ร้าง) อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 4) พระวิษณุ วัดพระนารายณ์ (ร้าง) อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

5. ประติมากรรมพระวิษณุ แบบลอยตัวไม่มี แผ่นหลังรองรับ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 13-14 พระหัตถ์ หน้าทั้งสองข้างแยกออกจากพระโสณิ ไม่มีผ้าคาดพระโสณิ มีแต่รัดประคดที่พระโสณิผูกเป็นโบว์ท้อยลงบนต้นพระเพลา พระวิษณุกลุ่มนี้ คือ ส่วนองค์พระวิษณุ วัดขุนช้าง (ร้าง) อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

6. ประติมากรรมพระวิษณุ แบบลอยตัวไม่มี แผ่นหลังรองรับ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 14 พระหัตถ์ ซ้ายหน้าทรงท้าวที่พระโสณิ พระหัตถ์ขวาหน้าแสดงปาง ประทานอภัย ส่วนพระหัตถ์ซ้าย-ขวาหลังหักไป แต่คงทรง ถือจักรและสังข์ พระพักตร์รูปไข่กลม พระนาสิกใหญ่ พระโอษฐ์หนา สวมมงกุฎทรงสูงสลักเป็นริ้วแวนอน สอบ ขึ้นด้านบน ทรงกุดทอล กรองคอ พาหุรัด ทองพระกร ลูกประคำ พระอำมรงค์ และทรงคาดสายยัชโญปวีตทับสาย อุทรพันธะ ทรงพระภูษาโจงยาวกรอมข้อพระบาท จับเป็นริ้ว ขมวดเป็นปมซีกซ้ายขึ้นด้านบน คาดรัดประคดคกแต่งด้วย สายลูกประคำทับ ผ้าคาดพระโสณิตามแวนอนผูกเป็นโบว์ ที่พระปรีศวี และคาดผ้ารูปโค้งที่ต้นพระเพลา พระวิษณุ องค์นี้คือ พระวิษณุมัยยมโยคสถานกมุติ เขาพระนารายณ์ อำเภอดงทับปด จังหวัดพังงา พระวิษณุองค์นี้เป็นองค์หนึ่งในกลุ่ม 3 องค์ร่วมสมัยกัน ซึ่งพบในสถานที่เดียวกันส่วน อีก 2 องค์ คือ ฤๅษีมารกัณเฑาะ และพระนางกู่เทวี

7. ประติมากรรมพระวิษณุ นูนสูงมีแผ่นหลัง รองรับ แบบสกุลช่างโจพะ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 16 มี รูปแบบแตกต่างกับพระวิษณุที่กล่าวมาทั้งหมด รูปทรงไม่ได้ สัดส่วนเหมือนจริง ใบหน้าคล้ายชาวอินเดียมาก ตกแต่ง ด้วยกรองคอ พาหุรัด ทองพระกร และทรงสายยัชโญปวีต ทับสายอุทรพันธะ พระวิษณุกลุ่มนี้คือ 1) พระวิษณุ

เวียงสระ (องค์ที่สอง) อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) พระสุริยะเทพ วัดศาลาทิง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

พระคิเวหรือพระอิศวร เมื่อพิจารณาจากประติมากรรมวิทยา แล้วสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ตามอิทธิพลรูปแบบของประติมากรรม

1. กลุ่มพระคิเวที่ได้รับอิทธิพลศิลปะแบบโจพะ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 15-16 1) พระคิเวไกรพ เวียงสระ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นพระคิเวปางครุฑ มี 4 กร ประทับยืน สลักจากศิลาทรายแบบนูนสูงมีแผ่นหลังรองรับ อยู่ในลักษณะเปลือย มีสนับเป็นพาหนะ 2) พระคิเวนาฏราช นครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุราวพุทธศตวรรษที่ 22-23 ประติมากรรมสำริดแบบลอยตัว เป็นพระคิเวในอริยาบทพ่อนรำ ท่าที่โด่งดังที่สุดในจำนวน 108 ท่าคือ ท่านาฏราช อยู่ในวงโค้งรูปเกือกม้าที่มีเปลวไฟพวยพุ่งโดยรอบ (ประภามณฑล)

2. กลุ่มพระคิเวที่ได้รับอิทธิพลศิลปะแบบชาว อายุราวพุทธศตวรรษที่ 14-15 1) พระคิเวมหาเทพ สงขลา ตำบลวัดขุน อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ประติมากรรม สำริดแบบลอยตัว เป็นพระคิเวปางเทพเจ้าผู้ยิ่งใหญ่ทรงเป็นผู้ทำลายล้างชั่วร้ายทั้งปวง มี 4 กร ประทับยืน เบื้องหลัง พระเศียรมีศิรศจักร เป็นเปลวไฟอยู่โดยรอบ 2) พระอคัสตยะ สติงพระ อำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา ประติมากรรม สำริดแบบลอยตัว เป็นพระคิเวปางหนึ่งมีฐานะเป็นเทพครุ หรือครุคิเว มี 2 กร ประทับยืน ส่วนพระบาทหักหายไป

พระคเณศหรือพินเศศวร์หรือคณปติ เมื่อพิจารณาจากรูปแบบแล้วสามารถแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ตามอิทธิพลรูปแบบของประติมากรรม

1. กลุ่มพระพินเศศวร์ที่ได้รับอิทธิพลศิลปะแบบคุปตะ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 12 พระพินเศศวร์ สติงพระ ตำบลพังหนูน อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา ประติมากรรมศิลา ประทับนั่งท่ามหาราชลีลา มี 4 กร มีลักษณะเป็นธรรมชาติ ไม่มีเครื่องประดับตกแต่ง มีรูปแบบใกล้เคียงศิลปะแบบคุปตะจัดเป็นพระพินเศศวร์เก่าที่สุดในประเทศไทย

2. กลุ่มพระพินเศศวร์ที่ได้รับอิทธิพลศิลปะแบบโจฬะ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 14 พระพินเศศวร์ เหมืองทอง บ้านทุ่งตึก ตำบลเกาะคอกเขา อำเภอกระบือ จังหวัดพังงา ประติมากรรมศิลา ประทับนั่งท่ามหาราชลีลา มี 4 กร มีลักษณะเป็นธรรมชาติ เครื่องประดับตกแต่งมีน้อย ตัวดวงไปทางขวา (ส่วนใหญ่ตัวดวงไปทางซ้าย) มีรูปแบบใกล้เคียงศิลปะแบบโจฬะ

3. กลุ่มพระพินเศศวร์ที่ได้รับอิทธิพลศิลปะแบบเขมร อายุราวพุทธศตวรรษที่ 18-22 1) พระพินเศศวร์ สงขลา ตำบลพังยาง อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา ประติมากรรมสำริดแบบลอยตัว ประทับนั่งชันพระบาทขวา มี 2 กร สวมกระบังหน้า และสวมเครื่องประดับ 2) พระพินเศศวร์ นครศรีธรรมราช ที่ได้จากเอกชน (องค์แรกและองค์ที่สอง) ประติมากรรมสำริดแบบลอยตัว ประทับนั่งชันพระบาทขวาที่พระบาทซ้าย มี 4 กร สวมกระบังหน้าและสวมเครื่องประดับ 3) พระพินเศศวร์ นครศรีธรรมราช ที่พบในเทวสถานโบสถ์พราหมณ์ อำเภอ

เมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช องค์แรกพระพินเศศวร์สำริด 4 กร ประทับนั่งบนฐานสี่เหลี่ยมได้ร่อนน้ำมัน มีท่อนขนาดเล็ก (สัญลักษณ์พาหนะของพระพินเศศวร์) องค์ที่สอง พระพินเศศวร์สำริด 2 กร ประทับนั่งบนบัลลังก์รูปสี่เหลี่ยม องค์ที่สาม พระพินเศศวร์สำริด 4 กร ประทับยืน

ศิวลึงค์ เมื่อพิจารณารูปแบบของศิวลึงค์ที่พบในคาบสมุทรมลายูได้แล้ว สามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

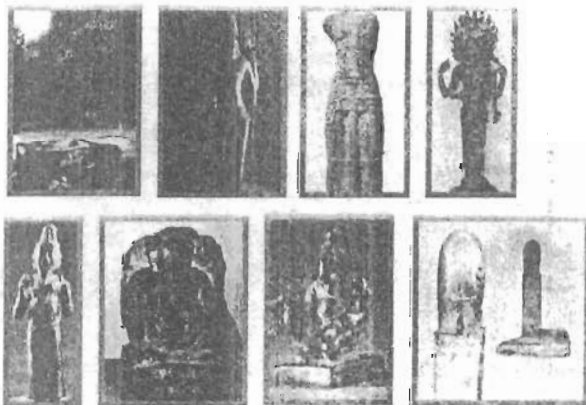
1. กลุ่มศิวลึงค์แบบมุขลึงค์ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-12 เอกมุขลึงค์ ท่าชนะ ตำบลท่าชนะ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นเอกมุขลึงค์ที่พบเพียงชิ้นเดียวและเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย

2. กลุ่มศิวลึงค์แบบสลักติดกับฐานโยนิ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 12-13 1) ศิวลึงค์ บ้านสระกูด ตำบลฉลอง อำเภอลิขิต จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) ศิวลึงค์ หอพระอิศวร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 3) ศิวลึงค์ คลองท่อม อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

3. กลุ่มศิวลึงค์แบบเหมือนจริง อายุราวพุทธศตวรรษที่ 10-11 1) ศิวลึงค์ ท่าชนะ (ศิวลึงค์ชิ้นแรก) วัดพระพิฆเนศวร์ (ร้าง) ตำบลท่าชนะ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปัจจุบันอยู่ในครอบครองของเอกชน 2) ศิวลึงค์ ไซยา วัดแก้ว (วัดรัตนาราม) ตำบลเสม็ด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3) ศิวลึงค์ ลิขิต บ้านสระกูด ตำบลฉลอง อำเภอลิขิต จังหวัดนครศรีธรรมราช 4) ศิวลึงค์ ลิขิต บ้านเสาแก้ว ตำบลเสาแก้ว อำเภอลิขิต

จังหวัดนครศรีธรรมราช 5) คิวลิงค์ สีชล บ้านดอนนาม ตำบลสีชล อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช 6) คิวลิงค์ สีชล บ้านท้าวทอน ตำบลเสาเกา อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช 7) คิวลิงค์ นครศรีธรรมราช สุเทร่ากอจันท์ ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 8) คิวลิงค์ นครศรีธรรมราช รวม 2 ชั้น ทอพระอิศวร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 9) คิวลิงค์ ยะรัง อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี

4. กลุ่มคิวลิงค์แบบประเพณีนิยม อายุราวพุทธศตวรรษที่ 12-13 1) คิวลิงค์ ท่าชนะ (ชั้นที่สอง) วัดพระพิมพ์เนศวร์ (ร้าง) ตำบลท่าชนะ อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) คิวลิงค์ ท่าฉาง ตำบลเสวีียด อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3) คิวลิงค์ สีชล วัดเทพราช (ร้าง) ตำบลเทพราช อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช 4) คิวลิงค์ สีชล ตำบลเสาเกา อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช 5) คิวลิงค์ สีชล บ้านสระภูด ตำบลฉลอง อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นคิวลิงค์ขนาดเล็กทำด้วยแก้วพลึก (Quartz) 6) คิวลิงค์ สติงพระ บ้านพังเภา อำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา

โยนิโทรณะ โยนิที่พบในคาบสมุทรมหาภาคใต้ส่วนใหญ่ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 12-14 เมื่อพิจารณารูปแบบแล้วสามารถแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มโยนิแบบสี่เหลี่ยมคeturis 1) โยนิ เขาศรีวิชัย ตักกณคศรีวิชัย อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) โยนิ เวียงสระ ตำบลเวียงสระ อำเภอเวียงสระ จังหวัด

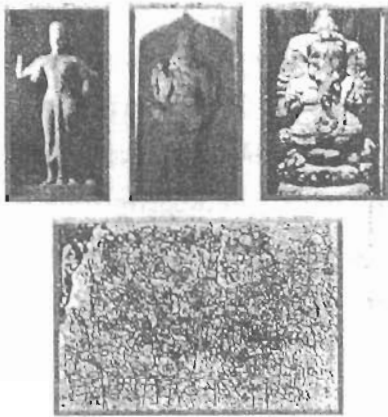
สุราษฎร์ธานี 3) โยนิ วัดพระบรมธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี 4) โยนิพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี 5) โยนิ วัดนาขอม (ร้าง) ตำบลสีชล อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช 6) โยนิ บ้านตัน ตำบลฉลอง อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช 7) โยนิ บ้านไสลับ ตำบลฉลอง อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช 8) โยนิ บ้านสวนท้าวทวน ตำบลเทพราช อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช 9) โยนิ บ้านสระภูด ตำบลฉลอง อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช 10) โยนิ บ้านทุ่งพัน ตำบลกลาย อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. กลุ่มโยนิแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า 1) โยนิ วัดศาลาทิง (วัดชยาราม) ตำบลตลาด อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) โยนิ วัดเพชรจริก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 3) โยนิ วัดท้าวทุ่ง อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช 4) โยนิ สุเทร่ากอจันท์ ตำบลท่าเรือ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 5) โยนิ บ้านพังเภา ตำบลจะตึงพระ อำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา 6) โยนิ เขาคูหา ตำบลชุมพล อำเภอสติงพระ จังหวัดสงขลา

3. กลุ่มโยนิแบบกลม โยนิกลุ่มนี้ มีลักษณะไม่เหมือนโยนิทั่วไป พบเพียงชิ้นเดียวในคาบสมุทรมหาภาคใต้ เป็นโยนิศิลปะที่มีฐานเป็นแบบกลมสลักเป็นชิ้นเดียวกับส่วนรูปทวารภาคของคิวลิงค์ โยนิ คลองท่อม อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

4. กลุ่มโยนิสลักรูปเป็นขั้น 1) โยนิ เวียงสระ ตำบลเวียงสระ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2) โยนิ วัดพระบรมมหาธาตุไชยา อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี 3) โยนิ บ้านท่าควาย ตำบลฉลอง อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช 4) โยนิ เขาคา ตำบลเสาเกา อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช 5) โยนิ วัดโมคลาน ตำบลโมคลาน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช (จำนวน 3 ชั้น)

5. กลุ่มโยนิสลักติดกับคิวลิงค์ 1) โยนิ บ้านสระภูด ตำบลฉลอง อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) โยนิ ทอพระอิศวร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 3) โยนิ คลองท่อม อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่

ศิลาจารึก จากจำนวนศิลาจารึกทั้ง 9 หลัก ที่พบในคาบสมุทรมหาไค้ เป็นศิลาจารึกที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพราหมณ์ จำนวน 6 หลัก ซึ่งแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ตามรูปอักษร และภาษาที่ใช้จารึก ดังนี้

1. กลุ่มรูปอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต 1) ศิลาจารึกวัดมเหยงคณ์ (หลักที่ 27) อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุราวพุทธศตวรรษที่ 12-14 2) ศิลาจารึกหุบเขาช่องคอย (ยังไม่มีหมายเลข) อำเภอรัตนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุราวพุทธศตวรรษที่ 11-12

2. กลุ่มรูปอักษรปัลลวะ ภาษาทมิฬ 1) ศิลาจารึกเขาพระนารายณ์ (หลักที่ 26) อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา อายุราวพุทธศตวรรษที่ 12-14 2) ศิลาจารึกวัดมหาธาตุ (หลักที่ 29) อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุราวพุทธศตวรรษที่ 15-17

3. กลุ่มรูปอักษรหลังปัลลวะ ภาษาสันสกฤต ศิลาจารึกวัดเสมาเมือง (หลักที่ 23) อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช อายุราวพุทธศตวรรษที่ 17-18

4. กลุ่มรูปอักษรขอม ภาษาสันสกฤต ศิลาจารึกวัดหัวเวียง (หลักที่ 24 ก.) อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สรุปและข้อเสนอแนะ

ภูมิหลังของศาสนาพราหมณ์ เมื่อชาวอารยันอพยพเข้าสู่ดินแดนที่เรียกว่า "อินเดีย" ประมาณ 2,000-1,500 ปีก่อนคริสต์ศักราช อารยันได้นำเอาความเชื่อในการนับถือปรากฏการณ์ธรรมชาติ และการนับถือเทพเจ้าหลายองค์ เช่น พระอาทิตย์ พระวรุณ พระอินทร์ และพระยม รวมถึง

ได้นำเอาวรรณคดี คือ คัมภีร์พระเวท เข้ามาด้วย พบว่ากับความเชื่อของพื้นเมืองเดิม คือ พวกมิลิกกะ ที่บูชาเทพเจ้าประจำโลกธาตุและธรรมชาติ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ แล้วชาวอารยันจึงได้ตั้งลัทธิขึ้น เรียกว่า "พระเวท" จากแนวความคิดที่เชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในปรากฏการณ์ธรรมชาติ ได้พัฒนาจนกลายเป็นเทวะที่มีรูปร่างและหน้าที่ต่างๆ โดยมีพราหมณ์เป็นผู้กระทำพิธีทางศาสนา บวงสรวง สรรเสริญ อ้อนวอน เพื่อให้เทพเจ้าพอพระทัยประทานความสุขความเจริญให้แก่ผู้บวงสรวง ดังนั้นศาสนาในยุคพระเวท จึงเรียกว่า "ศาสนาพราหมณ์" นอกจากการนำเอาความเชื่อในการนับถือเทพเจ้า และคัมภีร์พระเวท เข้ามาแล้ว ชาวอารยันยังได้นำระบบสังคมและการปกครองที่ตั้งขึ้นบนรากฐานแห่งระบบวรรณะเข้ามาด้วย และได้นำเอาเรื่องวรรณะทั้ง 4 ที่บัญญัติไว้ในพระเวทมาเป็นหลักของศาสนาพราหมณ์ ที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม และได้แบ่งวรรณะออกเป็น 4 วรรณะคือ วรรณะพราหมณ์ วรรณะกษัตริย์ วรรณะแพศย์ และวรรณะศูทร ในยุคพระเวทตอนปลายและยุคมหากาพย์ตอนต้น พวกพราหมณ์มีบทบาทมากในสังคมและได้กลายเป็นชนชั้นอภิสิทธิ์ชน เป็นผู้วิเศษและมีอิทธิพลมากในวงการต่างๆ จากศาสนาในยุคพระเวทที่เรียกว่า ศาสนาพราหมณ์ ในยุคพระเวทตอนปลายได้มีการปฏิรูปแนวความคิดด้านปรัชญามีเหตุผลมากขึ้น และในเวลาต่อมาศาสนาพราหมณ์เรียกว่า "ศาสนาฮินดู" ศาสนาในยุคมหากาพย์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก เทพเจ้าในยุคพระเวทได้ถูกลดความสำคัญลงไป คัมภีร์ปรัณะได้มีบทบาทมากขึ้นแทนคัมภีร์พระเวท และคัมภีร์ปรัณะได้ยกย่องสรรเสริญพระศิวะและพระวิษณุให้มีความสำคัญมากขึ้น โดยได้รวมเอาพระพรหม พระศิวะ และพระวิษณุเข้าเป็นตรีมูรติ โดยจัดให้พระศิวะอยู่ตรงกลาง พระวิษณุอยู่ทางซ้าย และพระพรหมอยู่ทางขวา

ภูมิหลังของคาบสมุทรมหาไค้และการเผยแพร่ศาสนาพราหมณ์ การติดต่อค้าขายระหว่างดินแดนตะวันออกกับตะวันตกในสมัยโบราณ สินค้าสำคัญที่ค้าขายกัน คือ ผ้าไหมจากประเทศจีน และเครื่องเทศจากแถบหมู่เกาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การค้าขายผ้าไหมใช้เส้นทางบกจากประเทศจีนผ่านตอนกลางของทวีปเอเชีย จนสุดปลายทาง แถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน เส้นทางบกนี้

เรียกว่า เส้นทางสายไหม (Silk Route) ส่วนการค้าขายเครื่องเทศใช้เส้นทางทะเล โดยมีอินเดียเป็นศูนย์กลางเชื่อมเส้นทางจากดินแดนตะวันออก แลบทหมู่เกาะทะเลใต้และจีนกับดินแดนตะวันตกสุดปลายทางที่ประเทศอียิปต์ เส้นทางทะเลนี้เรียกว่า เส้นทางเครื่องเทศ (Spice Route) พ่อค้าชาวอินเดียรู้จักเส้นทางเครื่องเทศนี้เป็นอย่างดี และได้เดินทางเข้ามาติดต่อค้าขายในคาบสมุทรภาคใต้ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 6 นอกจากการค้าขายเครื่องเทศแล้ว ชาวอินเดียยังพบว่าคาบสมุทรมลายู ยังเป็นแหล่งอุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุต่างๆ และทองคำ ซึ่งเป็นที่ต้องการของอินเดีย เนื่องจากการขาดแคลนทองคำที่เคยติดต่อซื้อจากทางตะวันตกโดยเฉพาะจากจักรวรรดิโรมัน ในเอกสารโบราณของอินเดีย จึงเรียกขานชื่อสถานที่ต่างๆ ที่มี ความหมายเกี่ยวกับดินแดนทองคำ และเครื่องเทศ ซึ่งเป็นสถานที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางของชาวอินเดียมายังคาบสมุทรมลายูและที่อื่นๆ ตั้งแต่ 2,000 ปีมาแล้ว เช่น สุวรรณภูมิ (แผ่นดินทอง) สุวรรณทวีป (เกาะทอง) ตักโกละ (ตลาดกระวาน) กรรปุตทวีป (เกาะการะบูน) ยวทวีป (เกาะข้าวเดือย) เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับเอกสารบันทึกของกรีก ที่เรียกดินแดนแห่งนี้ว่า ไครเซ เคอร์โซเนสอส (Chryse Chersonesos) ซึ่งแปลว่า "แผ่นดินทอง" เช่นกัน การเดินทางของชาวอินเดียไปสู่ดินแดนสุวรรณภูมิ ได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากเมืองท่าทางตะวันออก ตะวันออกเฉียงเหนือ และตอนใต้ของอินเดีย ในระยะแรก จะใช้วิธีแล่นเรือเลียบชายฝั่งทะเลคาบสมุทรภาคใต้ผ่านช่องแคบมะละกา ไปสู่หมู่เกาะต่างๆ ของอินโดนีเซีย กัมพูชา เวียดนาม และจีน เมื่อโจรสลัดในทะเลและบริเวณช่องแคบมะละกาชุกชุม จึงใช้วิธีขึ้นบกฝั่งตะวันตก เพื่อขนถ่ายสินค้าข้ามไปสู่ทะเลอีกฝั่งหนึ่ง และยังสามารถแก้ปัญหาเรื่องไม่ต้องรอคอยลมมรสุม บางกลุ่มได้เดินทางมาขึ้นบกบริเวณชายฝั่งทะเลด้านตะวันตก ได้ตั้งชุมชนที่นั่นหรือเดินทางต่อไป โดยใช้เส้นทางข้ามคาบสมุทรไปสู่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก หรือแล่นเรือไปขึ้นบกทางตอนใต้ของพม่าเดินทางเข้าสู่ตอนบนของคาบสมุทรมลายูหรือแล่นเรือผ่านหมู่เกาะนิโคบาร์ในทะเลอันดามัน เพื่อ

มุ่งหน้าไปยังตอนกลาง หรือตอนใต้ของคาบสมุทรมลายู และหมู่เกาะชวา ปัจจุบันที่ส่งเสริมให้ชาวอินเดียเดินทางเข้ามายังคาบสมุทรมลายู มีหลายประการ เช่น การติดต่อทางการค้า การแสวงหาดินแดนอุดมสมบูรณ์ การอพยพเนื่องจากเหตุการณ์จลาจลในประเทศ และความต้องการเผยแผ่ศาสนา จากการบินทีก เอกสาร จดหมายเหตุของอินเดีย อาหรับ มลายู ชวา และโดยเฉพาะของจีน ได้กล่าวถึงรัฐและศูนย์กลางการค้าต่างๆ ในยุคแรกของคาบสมุทร เช่น ดุนซุน พันพาน คันมาทลิ่ง หลังกยาชว และตะโกลา โดยเฉพาะดุนซุน ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าที่ครอบคลุมทั้งฝั่งตะวันตกและตะวันออกของคาบสมุทร และยังควบคุมเส้นทางค้าขายข้ามคาบสมุทรด้วย หลักฐานของจีนในพุทธศตวรรษที่ 8 ได้กล่าวถึงดุนซุนว่า มีพวก ฮู (หมายถึงพวกพ่อค้าชาวอินเดีย) ถึง 500 ครอบครัว และมีทวภพราหมณ์อีกกว่า 1,000 คน ซึ่งได้ตั้งรกรากและแต่งงานกับสตรีพื้นเมืองที่นั่น ซึ่งนักวิชาการต่างลงความเห็นว่ารัฐและศูนย์กลางการค้าเหล่านี้ ตั้งอยู่บนคาบสมุทรภาคใต้ของประเทศไทย และสถานที่เหล่านี้ปรากฏหลักฐานเกี่ยวกับศาสนาพราหมณ์ตามแหล่งชุมชนโบราณ เช่น ชาก ศาสนสถาน เทวรูป ศิวลึงค์ โยนี และศิลาจารึก ตั้งแต่จังหวัดชุมพรถึงจังหวัดปัตตานี และจังหวัดกระบี่ถึงจังหวัดพังงา ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มและรูปแบบดังนี้

ศาสนสถาน พบว่ากระจายอยู่หนาแน่นบริเวณตอนกลางของคาบสมุทร โดยเฉพาะชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก แสดงให้เห็นถึงชุมชนที่รับเอาศาสนาพราหมณ์ทั้งลัทธิไวษณพนิกาย และลัทธิไศวนิกาย เป็นศาสนานับถือพร้อมๆ กัน ศาสนสถานเหล่านี้ตั้งอยู่ทั้งบนเนินเขา ภูเขา และที่ราบ แบ่งออกเป็นกลุ่มดังนี้ 1) กลุ่มตะกั่วป่า 2) กลุ่มสุราษฎร์ธานี 3) กลุ่มลิซล-ท่าศาลา 4) กลุ่มนครศรีธรรมราช 5) กลุ่มสังฆพระ 6) กลุ่มยะรัง

เทวรูป ได้มีการสร้างประติมากรรมรูปเคารพในศาสนาพราหมณ์ที่พบในคาบสมุทรภาคใต้ ได้แก่ พระวิษณุหรือพระนารายณ์ พระศิวะหรือพระอิศวร พระคเณศ หรือพิฆเณศวร์ หรือคณปติ พระอุมา พระพริทระ รูปเคารพอื่นๆ และทองส์

พระวิษณุหรือพระนารายณ์ เมื่อพิจารณาตามลักษณะ ประติมาณวิถยาร่วมกัน สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มดังนี้

1) กลุ่มพระวิษณุ แบบ ก. 2) กลุ่มพระวิษณุ แบบ ข.

พระศิวะหรือพระอิศวร เมื่อพิจารณาจากลักษณะ ประติมาณวิทยา และตามอิทธิพลรูปแบบของประติมากรรม สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มดังนี้ 1) กลุ่มพระศิวะที่ได้รับ อิทธิพลศิลปะแบบโจพะ 2) กลุ่มพระศิวะที่ได้รับอิทธิพล ศิลปะแบบชวา

พระคเณศ หรือพิฆเนศวร หรือคณปติ เมื่อพิจารณา จากรูปแบบแล้วสามารถแบ่งตามอิทธิพลรูปแบบของ ประติมากรรม ออกเป็นกลุ่มดังนี้ 1) กลุ่มพระพิฆเนศวร ที่ได้รับอิทธิพลศิลปะแบบคุปตะ 2) กลุ่มพระพิฆเนศวร ที่ได้รับอิทธิพลศิลปะแบบโจพะ 3) กลุ่มพระพิฆเนศวร ที่ได้รับอิทธิพลศิลปะแบบเขมร

พระอุมา ประติมากรรมสำริด พบที่จังหวัดนครศรี- ธรรมราช อิทธิพลศิลปะแบบโจพะ

พระหริหระ ประติมากรรมสำริด พบที่จังหวัดนคร- ศรีธรรมราช และจังหวัดสงขลา รวม 2 องค์ อิทธิพลศิลปะ แบบสุโขทัย

เทที่อุ้มเด็ก ประติมากรรมศิลา พบที่เหมืองทอง เกาะคอเขา จังหวัดพังงา อิทธิพลศิลปะแบบปัลลวะ

หงส์ ประติมากรรมสำริด สัญลักษณ์แห่งพระพรหม พบที่จังหวัดนครศรีธรรมราช อิทธิพลศิลปะแบบโจพะ

คิวลิ่งค์ สัญลักษณ์ที่เคารพบูชาแทนองค์พระศิวะ ส่วนใหญ่มักทำด้วยศิลา เมื่อพิจารณารูปแบบของคิวลิ่งค์แล้ว สามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มดังนี้ 1) กลุ่มคิวลิ่งค์แบบมุขลิ่งค์ 2) กลุ่มคิวลิ่งค์แบบสลักติดกับฐานโยนิ 3) กลุ่มคิวลิ่งค์ แบบเหมือนจริง 4) กลุ่มคิวลิ่งค์แบบประเพณีนิยม

โยนิโทรมะ สัญลักษณ์ที่เคารพบูชาแทนพระปาร- วดีเทวี ซึ่งพบคู่กับคิวลิ่งค์เสมอ ส่วนใหญ่มักทำจากศิลา เมื่อพิจารณารูปแบบของโยนิแล้ว สามารถแบ่งออกเป็น กลุ่มดังนี้ 1) กลุ่มโยนิแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส 2) กลุ่มโยนิ แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า 3) กลุ่มโยนิแบบกลม 4) กลุ่มโยนิ สลักฐานเป็นขั้น 5) กลุ่มโยนิสลักติดกับคิวลิ่งค์

ศิลาจารึก ที่พบในคาบสมุทรมหาไค้มีจำนวน 9 หลัก ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพราหมณ์ จำนวน 6 หลัก ซึ่งแบ่งเป็น

กลุ่มตามรูปอักษรและภาษาที่ใช้จารึกดังนี้ 1) กลุ่มรูป อักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต 2) กลุ่มรูปอักษรปัลลวะ ภาษาทมิฬ 3) กลุ่มรูปอักษรหลังปัลลวะ ภาษาสันสกฤต 4) กลุ่มรูปอักษรขอม ภาษาสันสกฤต

ข้อเสนอแนะ

1. อิทธิพลศาสนาพราหมณ์ได้แพร่หลายในประเทศ ต่าง ๆ ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาตั้งแต่อดีต ดังนั้น ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบศิลปะวัตถุในศาสนา พราหมณ์ของประเทศไทยกับประเทศอื่น เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย และกัมพูชา

2. หลักฐานศิลปะวัตถุในศาสนาพราหมณ์ ที่พบอยู่ หนาแน่นบริเวณอำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช ควร จะได้มีการชูดค้นอย่างเป็นระบบ ซึ่งคาดว่าจะพบหลักฐาน และข้อมูลใหม่ของอิทธิพลศาสนาพราหมณ์ในคาบสมุทร ภาคไค้

3. ความเจริญรุ่งเรืองของศาสนาพราหมณ์ใน คาบสมุทรมหาไค้ ซึ่งมีมาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 8 ในขณะที่ เดียวกันยังมีลัทธิศาสนาอื่น ได้รับการนับถืออย่างแพร่หลาย ร่วมสมัยกับศาสนาพราหมณ์ เช่น ศาสนาพุทธ ซึ่งควรจะ ได้มีการศึกษาค้นคว้าว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

วิจารณ์

วิวัฒนาการอันยาวนานของอิทธิพลศาสนาพราหมณ์ ที่ได้ปรากฏอยู่ในบริเวณคาบสมุทรมหาไค้ของประเทศไทย ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 10-22 โดยผสมผสานกับความเชื่อ ดั้งเดิมของชุมชนเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน ทำให้พัฒนา การทางอารยธรรมที่ได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพราหมณ์ เจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก ดังปรากฏหลักฐานที่แสดงให้ เห็นถึงอิทธิพลศาสนาพราหมณ์ปรากฏอยู่ในศิลปะวัตถุต่าง ๆ ถึงแม้ว่าระยะหลังต่อมาได้มีอิทธิพลศิลปะแบบโจพะ ชวา และเขมร เข้ามาปะปน แต่ศิลปะวัตถุที่พบในคาบสมุทร ภาคไค้ส่วนใหญ่ยังแสดงอิทธิพลศาสนาพราหมณ์ตามแบบ อินเดีย

ศิลปะวัตถุที่ปรากฏอิทธิพลศาสนาพราหมณ์ใน คาบสมุทรมหาไค้ มีทั้งใศวนิกาย ซึ่งนับถือพระศิวะ และ

ไวษณพนิภาย ซึ่งนับถือพระวิษณุ ที่มีอายุอยู่ในช่วงเวลาเดียวกัน บางแห่งอยู่ในศาสนสถานเดียวกัน อาจสันนิษฐานได้ว่านิภายทั้งสองของศาสนาพราหมณ์ได้ผสมกลมกลืนกันเป็นอย่างดีในบริเวณนี้ แม้ว่าศาสนสถานจะยังกำหนดอายุไม่ได้เพราะยังไม่มีการขุดค้นทางโบราณคดีอย่างละเอียด แต่เมื่อพิจารณารูปแบบของศิลปะวัตถุที่พบร่วมกัน พบว่าศิลปะวัตถุดังกล่าวส่วนใหญ่มีอายุระหว่างพุทธศตวรรษที่ 10-14 ยกเว้นศาสนสถานโบสถ์พราหมณ์ ที่อำเภอเมือง นครศรีธรรมราช ได้พบประติมากรรมที่มีอายุในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 18-23 ด้วยเหตุนี้จึงสันนิษฐานได้ว่าศาสนสถานเหล่านี้ อาจมีอายุเก่าแก่เท่ากับศิลปะวัตถุที่พบร่วมกัน หรือไม่ก็อาจมีการเคลื่อนย้ายเอาศิลปะวัตถุเก่าแก่มาประดิษฐานในศาสนสถานทีสร้างขึ้นระยะหลังกว่าอายุของศิลปะวัตถุ ดังนั้นไม่เป็นการถูกต้องที่จะสรุปว่าศาสนสถานแต่ละแห่งจะมีอายุเก่าแก่เท่ากับศิลปะวัตถุที่ได้พบร่วมกัน

การค้นพบชิ้นส่วนทางสถาปัตยกรรมของศาสนสถานหลายประเภทที่ทำด้วยศิลา เช่น ธรณีประตู กรอบประตู ฐานเสา และหินสลักเป็นชิ้นแบบชิ้นบันได ที่ศาสนสถานโมคลาน อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช และการค้นพบประติมากรรมพระวิษณุที่เรียกว่ารุ่นเก่าหรือก่อนขอมที่วัดศาลาตั้ง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่หอพระนารายณ์ อำเภอเมือง และที่วัดพระพรหม อำเภอนาสาร จังหวัดนครศรีธรรมราช กล่าวได้ว่าเป็นสถาปัตยกรรมและประติมากรรมรุ่นแรกๆ ที่มีอายุเก่าแก่ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ยังค้นพบศิวิลลิ่งศิลปะเอกมุขลิ่งค์ ซึ่งพบขึ้นเดียวในประเทศไทย ที่อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และการค้นพบพระพิฆเนศวร์ ที่อำเภอสังขละบุรี จังหวัดสงขลา กล่าวได้ว่าเป็นเอกมุขลิ่งค์ และพระพิฆเนศวร์ที่เก่าที่สุดที่พบในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- กรุณา-เรืองอุไร กุศลาสัย. 2537. *ภารตวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สยาม.
- คึกฤทธิ์ ปราโมท, ม.ร.ว. 2527. *ธรรมแห่งอริยะ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สยามรัฐ.
- ฉัตรชัย ศุกระกาญจน์. 2528. "การบรรยายสรุปผลการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2", รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา.
- คนัย ไชโยธธา. 2527. *ประวัติศาสตร์เอเชียใต้ยุคโบราณ*. กรุงเทพฯ : บริษัทอักษรเจริญทัศน์ จำกัด.
- ดี.จี.อี. ฮอลส์. 2526. *ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้*. แปลโดย คุณวรุณยุพา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ทิวา ศุภจรรยา. 2525. "ความสัมพันธ์ทางภูมิศาสตร์และที่ตั้งชุมชนโบราณในจังหวัดภาคใต้", รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์ - โบราณคดีศรีวิชัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- ธนิศ อยู่โพธิ์. 2510. *เรื่องน่ารู้ในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร*. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.
- ธราพงศ์ ศรีสุชาติ. 2533. "ประเทศไทยกับเส้นทางสายแพรวไหมทางทะเล", *ศิลปากร*. 23 (มกราคม-มีนาคม).
- บริบาลบุรภัณฑ์, ทลวง. 2531. *เรื่องโบราณคดี*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พริ้นติ้ง กรู๊ป.
- ปรีชา นุ่มสุข. 2529. "ศาสนาพราหมณ์ในภาคใต้", *วารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่มที่ 9*. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์.
- _____. 2528. "การศึกษาเกี่ยวกับสถานที่สำคัญบนคาบสมุทรไทย : ตะกั่วป่า ไชยา และนครศรีธรรมราช", รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา.
- พรหมศักดิ์ เจิมสวัสดิ์ และ ปรีชา นุ่มสุข. 2525. "ศาสนาและความเชื่อต่างๆ ของชุมชนโบราณในภาคใต้", รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์ - โบราณคดีศรีวิชัย. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.

- พระครูอินทปัญญาจารย์. 2529. แนวสังเขปของโบราณคดีรอบอ่าวบ้านดอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อรุณวิทยา.
- พิริยะ ไกรฤกษ์. 2523. ศิลปะทักษิณก่อนพุทธศตวรรษที่ 19. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์.
- มานิต วัลลิโภดม. 2525. "สภาพอาณาจักรต่างๆ ในภาคใต้ของประเทศไทยก่อนศรีวิชัยมีอำนาจ", รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์ - โบราณคดีศรีวิชัย. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. 2525. "พัฒนาการของบ้านเมืองในภาคใต้ของประเทศไทยในสมัยศรีวิชัย", รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์ - โบราณคดีศรีวิชัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.
- สุภัทรดิศ ดิศสกุล, ม.จ. 2521. "โบราณวัตถุสถานในภาคใต้ของประเทศไทย", รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์ นครศรีธรรมราช ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงสยามการพิมพ์.
- สุวิทย์ ทองศรีเกตุ. 2524. "ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับภูมิศาสตร์ ในคาบสมุทรมลายู", ภูมิศาสตร์ท้องถิ่น. นครศรีธรรมราช : วิทยาลัยครุศรีธรรมราช.
- อมรา ศรีสุชาติ. 2530. "โบราณคดีฝั่งทะเลอันดามัน : ข้อมูลเก่า-ใหม่", ศิลปากร. 31 : 3.
- Braddell, Roland. 1980. A Study of Ancient Times in the Malay Peninsula and the Straits of Malacca. Kuala Lumpur : Art Printing Works Sdn. Bhd.
- Catchpole, Brian. 1976. A Map History of Modern China. London : Heinemann Educational Book, LTD.
- Wales, H.C. Quaritch. 1976. The Malay Peninsula in Hindu Times. London : Bernard Quaritch, LTD.
- Wheatley, Paul. 1961. The Golden Khersonese. Kuala Lumpur : University of Malaya Press.